

*SPECIAL/SOSIAL
PEDAGOGISK
PLAN FOR
BALSFJORD
KOMMUNE*

Oppdatert september 2010

INNHALDSFORTEGNELSE

Innledning	side	3
Foreldreansvaret	side	4
Informasjon om rett til opplysninger...	side	6
Fokus på læringsmiljø	side	7
Elevsamtalen	side	8
Sosial kompetanse	side	9
Sosialt nettverksarbeid	side	12
Læringsplakaten	side	13
Felles opplæringslov	side	14
Tilpasset opplæring	side	15
Systemrettet arbeid i skolen	side	16
Spesialundervisning	side	17
Ressursteam/funksjonsinnehaver	side	20
Ansvarsgruppemøter	side	20
Eksterne hjelpeinstanser	side	21
Individuelle Opplæringsplaner (IOP)	side	22
Fritak for vurdering	side	23
Mal, IOP/halvårsrapport	side	25
Halvårsrapport forside	side	34
Halvårsrapport bakside	side	35
Veiledn. til utarbeidelse av IOP	side	36
Mal, Enkeltvedtak	side	38

INNLEDNING

Likeverdig, inkluderende og tilpasset opplæring er overordnede prinsipper i skolen. For å ivareta likeverdsprinsippet for alle elever i Balsfjord Kommune, vil denne planen være forpliktende for alle skoler. Planen skal bidra til å sikre at barn og unge får oppfylt sine rettigheter etter Opplæringsloven kap. 5. Det er et mål for Balsfjord Kommune å redusere enkeltvedtak for spesialundervisning og **samtidig** styrke tilpasset opplæring med tilsvarende økte ressurser.

Begrepet "Tidlig innsats" anvendes i et livslangt perspektiv. Tidlig innsats må forstås både som innsats på et tidlig tidspunkt i et barns liv, og tidlig inngripen når problemene oppstår eller avdekkes i førskolealder, i løpet av grunnopplæringen eller i voksen alder. Tidlig innsats vurderes som en nøkkel i regjeringens arbeid med å forbedre utdanningssystemets evne til å møte den enkelte elevs behov gjennom å tilrettelegge opplæringen på en god måte.

Den enkelte kontaktlærer i samarbeid med faglærer vil være sentral i arbeidet med tilpasset opplæring og spesialundervisning.

Se egne vedlegg for aktuelle kommunale planer.

- Obligatorisk Kartleggingsplan
- BU-planen
- Overgang barnehage-skole

FORELDREANSVARET

For tilrettelegging av opplæringen jf. Opplæringsloven, lyder det:

§1-1 Formålet med opplæringen

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring

Definering og bevisstgjøring rundt hva foreldrenes ansvar er, og hvilke plikter dette medfører. I § 30, loven om barn og foreldre, i barneloven er foreldreansvaret definert på følgende måte:

§ 30. Innholdet i foreldreansvaret.

Barnet har krav på omsut og omtanke frå dei som har foreldreansvaret. Dei har rett og plikt til å ta avgjerder for barnet i personlege tilhøve innanfor dei grensene som §§ 31 til 33 set. Foreldreansvaret skal utøvast ut frå barnet sine interesser og behov.

Dei som har foreldreansvaret, er skyldige til å gje barnet forsvarleg oppseding og forsyting. Dei skal syte for at barnet får utdanning etter evne og givnad.

Det er begge foreldrene som har felles foreldreansvar dersom de ikke er fradømt foreldreansvaret, eller at navnet på far ikke blir registrert ved fødselen. Hvis det er uklart hvem som har foreldreansvaret kan det søkes opplysninger fra folkeregisteret. Foreldreansvar som ikke er meldt til folkeregisteret er ikke gyldige jf. §39 i barneloven.

Foreldre uten formelt foreldreansvar har også rett til opplysninger om eleven.

I utgangspunktet er det den av foreldrene som har foreldreansvar alene som skal holde vedkommende informert. Men også foreldre uten foreldreansvar har rett til informasjon direkte fra skolen, dersom de ønsker det. Det er tilstrekkelig med en generell forespørsel om informasjon til skolen. Foreldre uten formelt foreldreansvar har imidlertid ikke den samme retten til å delta på foreldremøter og foreldresamtaler.

Forholdet til ny samboer/ektefelle

Foreldrenes nye samboere/ektefeller har ingen formell foreldrerolle eller foreldreansvar overfor eleven. Som en følge av dette har vedkommende heller ikke noen automatisk rett til informasjon om eleven. Dette gjelder selv om vedkommende bor sammen med eleven og er en viktig omsorgsperson. Skolen kan IKKE gi taushetsbelagt informasjon til vedkommende med mindre det foreligger samtykke fra en som har foreldreansvar. Har foreldrene delt foreldreansvar, må begge samtykke.

Generelle rettigheter:

- Et foreldremøte per gruppe hvert halvår (skolen ansvarlig for det ene, klassekontaktene det andre)
- Storforeldremøte en gang hvert skoleår eller ved behov
- En foreldresamtale hvert halvår per elev.
- Ikke planlagte foreldresamtaler ved behov.

Generelle plikter:

- Du viser ansvar og legger aktivt til rette for barnets skolegang.
- Du viser interesse for og er positiv i din holdning til skolen.
- Du er aktiv som foresatt i klassemiljøet, som klassekontakt om du velges som det – og i FAU.
- Du bidrar til at mobbing ikke skal forekomme i skolen.
- Du sier ifra om hva du/dine barn ønsker og har behov for.
- Du følger opp inngåtte avtaler og sier ifra hvis det er noe du ikke forstår eller fornøyd med.

INFORMASJON

om rett til opplysninger for foreldre som ikke bor sammen med eleven.

Foreldre med felles foreldreansvar har lik rett til opplysninger om eleven. Dette gjelder uavhengig av hvorvidt opplysningene formidles skriftlig eller muntlig. Foreldrene har lik rett til å møte på foreldremøter, foreldresamtaler med mer. I utgangspunktet kan skolen sende informasjon og forholde seg til elevens hjem, det vil si den av foreldrene eleven bor fast sammen med. Den eleven bor sammen med skal så holde den andre av foreldrene informert om eleven.

Den av foreldrene som ikke bor fast sammen med eleven har rett til informasjon direkte fra skolen etter forespørsel. Det er tilstrekkelig at vedkommende retter en generell henvendelse om informasjon til skolen, for eks i forbindelse med at eleven begynner på skolen. Har skolen mottatt en slik forespørsel skal vedkommende forelder holdes informert så lenge barnet er elev ved skolen. Alternativt er så lenge han/hun ønsker informasjon (må da avklares)

NB: Foreldrene har felles foreldreansvar dersom de ikke er fradømt foreldreansvaret, eller at navnet på far ikke blir registrert ved fødselen.

Foreldre uten formelt foreldreansvar har også rett til opplysninger om eleven.

I utgangspunktet er det den av foreldrene som har foreldreansvar alene som skal holde vedkommende informert. Men også foreldre uten foreldreansvar har rett til informasjon direkte fra skolen, dersom de ønsker det. Det er tilstrekkelig med en generell forespørsel om informasjon til skolen. Foreldre uten formelt foreldreansvar har imidlertid ikke den samme retten til å delta på foreldremøter og foreldresamtaler.

Balsfjord kommune har vært i kontakt med Juridisk avdeling hos Fylkesmannen vedr dette, og fikk tilbakemelding om at foreldre med felles foreldreansvar skal ha direkte innkallelse/referater fra skolen uten å trenge å komme med forespørsel om dette.

På bakgrunn av dette velger ..... skole fra kommende skoleår våren 2010 å sende innkallelse til klasseforeldremøter, foreldrerådsmøter og konferansetimer til begge foreldre, og ikke bare til den foreldren som eleven bor sammen med. Dette besørges av kontaktlærer.

Forholdet til ny samboer/ektefelle

Foreldrenes nye samboere/ektefeller har ingen formell foreldrerolle eller foreldreansvar overfor eleven. Som en følge av dette har vedkommende heller ikke noen automatisk rett til informasjon om eleven. Dette gjelder selv om vedkommende bor sammen med eleven og er en viktig omsorgsperson.

Skolen kan IKKE gi taushetsbelagt informasjon til vedkommende med mindre det foreligger samtykke fra en som har foreldreansvar. Har foreldrene delt foreldreansvar, må begge samtykke.

Ber dere skrive på vedlagte SAMTYKKE-skjema og returnere det til skolen.

**FOKUS PÅ LÆRINGSMILJØ,
med kvalitetsindikatorer for tilpasset opplæring ved skolene i Balsfjord.**

- Elevene deltar i planlegging av egen opplæring.
- Elevenes vurdering av opplæringen vektlegges.
- At elevene opplever at de er en del av et sosialt fellesskap.
- At opplæringen preges av ros, støtte, veiledning og hjelp.
- At det er kontinuitet i opplæringen.
- At det er tilstrekkelig forutsigbarhet i opplæringen.
- Forskjeller og ulikheter aksepteres.
- At eleven opplever respekt.
- At eleven opplever at han/hun blir verdsatt.
- Bygge opp om et positivt selvbilde.
- At det er satt realistiske mål for opplæringen tilpasset elevens utviklingsnivå.
- At det er progresjon i opplæringen til eleven.
- At en kan se at det er utvikling i elevens læringsresultat.
- At oppgaver og aktiviteter bidrar til å nå oppsatte målsetninger.
- At en bruker ros som styrkingsmiddel.
- Bygge på elevens sterke sider/interesser.

ELEVSAMTALEN

Hva er en elevsamtale?

Elevsamtalen skal være en strukturert samtale mellom kontaktlærer og elev om elevens skole- og læringssituasjon, og den skal være en del av skolens helhetlige vurderings- og veiledningsarbeid. Samtalen skal bidra til å fremme læring og utvikling hos den enkelte elev.

Elevsamtalen skal bidra til å styrke samarbeidet mellom heimen og skolen, og den skal være et ledd i skolens pedagogiske utviklingsarbeid.

Hvorfor skal vi ha elevsamtalen?

Elevsamtalen skal bidra til å skape trygghet og åpenhet mellom den enkelte elev og kontaktlærer/skolen.

Den skal være med på å gi elevene økt selvinnsett, hjelpe dem til å kunne delta i vurdering av eget arbeid og til å ta medansvar for personlig, faglig og sosial utvikling.

Samtalen skal bidra til en felles oppfatning mellom lærer og elev om hvilke områder som skal følges opp og forbedres.

Elevsamtalen skal være med på å danne grunnlaget for videreutvikling av skolens læringsmiljø ved at den skaper forståelse for elevens totale læringssituasjon hos lærer/skole.

Den skal danne grunnlaget for samarbeid mellom elev, foresatte og lærer ved konferansetime/utviklingssamtale.

Hvordan foregår elevsamtalen?

Eleven skal inviteres til samtale med kontaktlærer minst 2 ganger i året.

Det vil være litt forskjell på samtalen struktur og innhold alt etter hvilket trinn eleven går på.

Elev og foresatte er på forhånd informert om formål og innhold for samtalen.

Kontaktlærer og elev skal møte forberedt til samtalen.

Tidsramme for samtalen 20-30 min.

Samtalen skal primært dreie seg om elevens helhetlige læring og utvikling og elevens trivsel i skolesituasjonen.

Det skal være en skriftlig oppsummering av samtalen. Denne skal gå på elevens videre utvikling og eventuelle tiltak som elev og lærer er ansvarlige for.

Oppsummeringen skal danne grunnlag for utviklingssamtale/konferansetime med foresatte. I utviklingssamtalen/konferansetimen gjøres det avtaler om hvilke mål det er viktig å arbeide mot for eleven, heimen og skolen i perioden fram til neste elevsamtale.

Når avholdes elevsamtalen?

I forkant av utviklingssamtalen/konferansetimen avholdes en elevsamtale i høstsemesteret og en i vårsemesteret.

Det kan ved behov avholdes flere elevsamtaler i løpet av året.

Kontaktlærer setter opp møteplan og møtene avholdes i løpet av elevens skoledag.

SOSIAL KOMPETANSE

INNLEDNING OG DEFINISJONER- SOSIAL KOMPETANSE

I tråd med Kunnskapsløftet skal arbeidet med sosial kompetanse gjennomsyre all opplæring. For å utvikle elevenes sosiale kompetanse skal skolen legge til rette for at de i arbeidet med fagene og i virksomheten ellers får øve seg i samhandling og problem- og konflikthåndtering. Opplæringen skal bidra til å utvikle sosial tilhørighet og mestring av ulike roller i samfunns- og arbeidslivet og i fritiden.

I den generelle delen i K06 understrekes det at skolen ikke bare har faglige mål, men også mål om sosial og personlig utvikling. Her gjøres det blant annet klart at ”*opplæringen skal gi kyndighet og modenhet til å møte livet praktisk, sosialt og personlig*”.

Sosial kompetanse er en grunnleggende forutsetning for at barn og unge skal kunne forholde seg til og handle i en sosial virkelighet, hvor det i økende grad stilles krav til *individuelle ferdigheter* og til *individets plassering innenfor fellesskapet*. Kunnskapsløftet favner om begge disse dimensjoner gjennom grunnopplæringen. Skolen er en sosial arena der barn og unge tilbringer mye tid. Derfor må skolen, i samarbeid med foresatte, hjelpe barn og unge inn i konstruktive sosiale utviklingsprosesser.

Tidlig satsing på utvikling av sosial kompetanse kan være viktig for at barn og unge senere skal fungere godt på skolen, i det øvrige utdanningsløpet og etter hvert som ansvarsfulle voksne i arbeidslivet.

Sosial kompetanse legger også et grunnlag for utvikling av demokratisk kompetanse som er en nødvendig forutsetning for aktiv deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.

Mislykkes man i utvikling av sosial kompetanse vil en rekke negative konsekvenser kunne være resultatet, f.eks. problemer i relasjoner til andre barn, faglige vansker, ensomhet, drop-out og på lengre sikt kan det medføre utvikling av psykiske vansker.

I skolesammenheng kan det være hensiktsmessig å gruppere sosial kompetanse i fem sentrale områder:

Empati vil si evne til å leve seg inn i andres situasjon. Det dreier seg om sosial sensitivitet og evne til desentrering. Det handler om å se situasjonen fra den andres side, vise omtanke og respekt for andres følelser og synspunkter. Empati er således vesentlig for å kunne etablere nære relasjoner og være en motvekt mot mobbing og vold. Empati er både en stabil egenskap og situasjonsbestemt. Derfor kan empati utvikles og endres.

Samarbeidsferdigheter handler blant annet om å kunne bruke tiden fornuftig mens man venter på tur, dele med andre, hjelpe andre, følge regler og beskjeder, samt å kunne gå over til andre aktiviteter uten å protestere. Det dreier seg om å samarbeide med jevnaldrende og med voksne. Samarbeid øves i reelle samarbeidssituasjoner og når samarbeidet aktivt verdsettes. Barn og unge lærer slike ferdigheter best ved at de får samarbeide mye.

Selvhevdelse er å kunne be om hjelp og informasjon, å presentere seg og å reagere på andres handlinger. Videre handler det om å kunne markere seg sosialt, blant annet ved å uttrykke egne meninger og standpunkter, og si nei til det man helst ikke bør være med på. Evne til hensiktsmessig selvhevdelse er ofte avgjørende for å kunne delta aktivt i sosiale miljøer og fellesskap. Selvhevdelse dreier seg om å uttrykke uavhengighet og autonomi, samt å ta sosial kontakt og initiativ. I noen

grad dreier det seg om forholdet mellom å være aktør i eget liv og brikke i andres liv.

Selvkontroll regulerer forholdet mellom atferd og følelser, og noen omtaler dette som impulskontroll. Det handler om evnen til å tilpasse seg fellesskapet og ta hensyn til andre. Når man opplever frustrasjoner og motgang, eller når det oppstår uenigheter eller konflikter, kommer evnen til selvkontroll tydelig fram i måten man reagerer på erting og kommentarer på, uten å bli sint og ta igjen. Man må kunne utsette behov, for eksempel vente på tur, og kunne vise glede og sinne på situasjonstilpassede måter.

Ansvarlighet dreier seg om å vise respekt for egne og andres eiendeler og arbeid, samt å kunne utføre oppgaver. Man utvikler ansvarlighet gjennom å få medbestemmelse og ta konsekvensene av det. En forutsetning for ansvarlighet er derfor tillit. Ansvarlighet handler også om å kommunisere med voksne. Det er viktig å merke seg at i en skole hvor barn og unge er omgitt av regler og kontroll på alle kanter, har de få muligheter til å utvikle ansvar. Slike muligheter bør derfor aktivt søkes etter.

Kjennetegn på sosialt kompetente barn og unge

- De sosialt kompetente barna er vanligvis positive i sin kontakt med andre mennesker, og de blir lettere akseptert blant andre barn, unge og voksne.
- Barn og unge som viser høy sosial kompetanse, er mer nøyaktige i sin kommunikasjon med andre, og både gjennom verbal og ikke-verbal kommunikasjon skaper de kontakt med andre.
- De har ofte en mer positiv oppfatning av seg selv enn barn og unge som viser lavere sosial kompetanse.
- Barn og unge som har god sosial kompetanse, ser ut til å ha et vern mot negativt samspill i jevnaldergruppen og uttrykker uavhengighet og selvstendighet. Disse barna er positive og i stand til å løse konflikter og avklare uenigheter seg i mellom. De har tro på at de kan bruke sin kompetanse til å mestre motgang og stress.
- Sosialt kompetente barn har tiltro til sin egen kompetanse, og de opplever at den blir etterspurt og bekreftet i ulike sosiale miljøer.
- Sosialt kompetente barn og unge vil kunne legge om atferd eller skifte strategier fra situasjon til situasjon, med andre ord ha forståelse av at ulike sosiale kontekster stiller ulike krav til sosial kompetanse.
- Sosialt kompetente barn og unge kan både tilpasse seg, ta hensyn til andre og hevde egne behov, samt ha evnen til å si nei.
- Barn og unge med god sosial kompetanse kan også vurdere konsekvensen av egne handlinger.

Handlinger som går ut over en tredjepart, kan ikke sies å være sosialt kompetente selv om de er i samsvar med krav og forventninger i et sosialt miljø.

Sosial kompetanse i et kommunikasjonsperspektiv

I et kommunikasjonsperspektiv er sammenhengen mellom språklig og sosial utvikling tydelig. Barn med språkvansker utvikler i større grad enn andre utfordrende atferd, og barn og unge med språkvansker faller lettere utenfor fellesskapet.

Slik omhandler sosial kompetanse i et kommunikasjonsperspektiv også selve innholdet i hva/hvordan vi uttrykker oss, ordene vi bruker om hverandre, og de ikke-verbale signalene vi legger til. De ikke-verbale signalene eller uttrykkene som kommuniseres, er blant annet ulike ansiktsuttrykk, toneleie, stemmebruk og kroppsspråk og holdning. Disse uttrykkene er langt mer meningsbærende enn ord alene og gir sterke signaler om relasjoner mellom de samspillende. Dersom vi for eksempel uttrykker sympati med ord, men signaliserer likegyldighet med vårt kroppsspråk, vil det ikke-

verbale budskapet kunne overskygge det verbale. Sosial trening på skolen må inkludere slik kunnskap.

En sosial læreplan med klart uttrykte mål og forventninger til sosialt kompetent elevatferd er et arbeid som må omfatte hele skolen og samtlige aktører.

Forskningsbaserte programmer

Sosial kompetanse kan ikke bare læres gjennom programmer eller som eget fag i skolen, men må inngå som en selvfølgelig komponent i alle sammenhenger der barn og unge er sosialt tilstede. Når en slik tenkning er implementert i skole og utdanning, kan programmer som fremmer sosial kompetanse, bidra til ytterligere å forsterke en positiv utvikling på dette området.

Forslag på programmer:

- Aggression Replacement Training (ART)
Programmet anbefales brukt på ungdomstrinnet i forhold til grupper med risiko for utvikling av problematferd.
- De utrolige årene
Anbefales brukt på 1.- 7. trinn.
- Du og jeg og vi to
Anbefales brukt i barnehagen, men kan også brukes på 1.- 4. trinn.
- Zippys venner
Programmet er rettet mot barn mellom 5 og 8 år. I dette programmet kobles helsesøster aktivt inn sammen med lærerne.
- Det er mitt valg
Programmet kan anvendes i grunnskolen og i videregående opplæring.
- Steg for steg
Målgruppen er barn i barnehagen og grunnskolen 1.- 7. trinn.
- Olweus program mot mobbing
Programmet kan anvendes fra 1. – 10. trinn.
- Zero
Programmet kan anvendes på alle trinn i grunnskolen.
- PALS (Positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling i skolen)
- Kreativ problemløsning i skolen (KREPS)
Målgruppen er elever på 8.- 10. trinn.
- MOT
Opplegg for ungdomstrinnet.
- Skolenes egne handlingsplaner mot mobbing
- Høflig og hyggelig- kampanje

SOSIALT NETTVERKSARBEID

ULIKE NETTVERKSKART:

Historisk kart: Aldersavhengig.

Ønskekart: Hvilke forandringer ønsker du å få til i livet ditt?
Kan du forestille deg hvordan nettverket i så fall ville se ut da?

Geografisk kart: Hvor bor de viktige personene? Finnes de innen gå-avstand, kommune, fylke, land?

Hypotetisk kart: En elev lager sitt eget kart. I tillegg kan for eksempel foresatte/foreldre og klassestyrer lage hvert sitt kart til eleven. Sammenligne.

Å arbeide ut i fra et nettverksperspektiv betyr at man forsøker å få oversikt, lager hypoteser og legger opp "strategier", der man finner ut hvilke motsetninger det finnes mellom ulike personer, eller de systemene disse personene representerer.

HVORDAN TEGNE NETTVERKSKART:

1. Skriv opp alle de personene som er viktigst for deg.
2. Avstand; plasser dem i forhold til deg selv. Du er innerst i sirkelen.
3. Forbindelseslinjer. Trekk en strek mellom de som kjenner hverandre. Marker de som er i konflikt med hverandre:
Brudd markeres med:
4. Symboler: mann   kvinne
5. Bevegelser: Nettverkskriving er et
  - -(minus) kan man sette foran personer man er i konflikt med.
  - + (pluss) betyr meget godt likt.
  - -/+ betyr ambivalent til.
  - Symbolpersoner (idealer, forbilder)
  - Døde

5. Bevegelser Nettverkskriving er et øyeblikksbilde av hvordan nettverket ser ut akkurat nå, men det forandres hele tiden/ ofte.

--- en person er på vei inn

--- en person er på vei ut.

LÆRINGSPLAKATEN

Kunnskapsløftet 2006 (K-06)

Læringsplakaten er en del av den nye læreplanen og inneholder 11 grunnleggende forpliktelser for skolen.

Gi alle elever og læring/lærekandidater like muligheter for å utvikle sine evner og talenter individuelt og i samarbeid med andre.

Stimulere elevenes og læringenes /lærekandidater lærelyst, utholdenhet og nysgjerrighet.

Stimulere elevene og læringene/lærekandidatene til å utvikle egne læringsstrategier og evne til kritisk tenkning.

Stimulere eleven og læringene/lærekandidatene i deres personlige utvikling og identitet, i i det å utvikle etisk, sosiale og kulturell kompetanse og evne til demokratiforståelser og demokratiske deltakelse.

Legge til rette for elevmedvirkning og for at elevene og læringen/lærekandidatene kan foreta bevisste verdivalg og valg av utdanning og fremtidig arbeid.

Fremme tilpasset opplæring og varierte arbeidsmåter.

Stimulere, bruke og videreutvikle den enkelte lærers kompetanse.

Bidra til at lærer og instruktører fremstår som tydelige ledere og som forbilder for barn og unge.

Sikre det fysiske og psykososiale arbeids- og læringsmiljøet fremmer helse, trivsel og læring.

Legge til rette for samarbeid med hjemmet og sikre foreldres/foresattes medansvar i skolen.

Legge til rette for at lokalsamfunnet blir involvert i opplæringen på en meningsfylt måte.

FELLES OPPLÆRINGSLOV

(gjeldende fra 01.08.1999)

Tilpasset opplæring er et overordnet prinsipp for all opplæring i skolen som kan gis innenfor rammen av ordinær opplæring og/eller som spesialundervisning.

Spesialundervisning er først og fremst en juridisk rett som enkelte elever med særskilte behov har, for å få tilpasset undervisning.

TILPASSET OPPLÆRING:

Opplæringen til elever i grunnskolen og elever/lærlinger i videregående opplæring skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte. (Opplæringslova §1-2)

SPESIALUNDERVISNING:

For noen elever i grunnskolen og i den videregående skolen må det særskilt tilrettelegging til for å sikre retten til tilpasset opplæring. Dersom eleven ikke får tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har hun/han rett til spesialundervisning (Opplæringsloven §5-1)

TILPASSET OPPLÆRING

ORDINÆR OPPLÆRING
Opplæringsloven §1-2

SPECIALUNDERVISNING
Opplæringsloven § 5-1

Tilpasset opplæring vil si at hvert enkelt barn skal ha mulighet til å utvikle seg ut i fra sine egne behov og forutsetninger. Det innebærer at elevene kan arbeide mer selvstendig og etter eget tempo/nivå. Økt ansvar for egen læring. Forutsetter nært samspill mellom lærere, elever og foresatte.

Elever som ikke har, eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning. (Opplæringsloven §5-1). Når det skal vurderes på generell basis hva som vil være et tilfredsstillende utbytte, er den kompetansen elevene kan forventes å ha på et gitt tidspunkt i opplæringen etter kompetansemålene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet en viktig faktor.

Det er behovet for spesialundervisning som er vurderingstemaet, ikke årsaken til behovet. Diagnose gir ikke uforbeholden rett til spesialundervisning.

Retten etter §5-1 gjelder opplæring, ikke behandling. Det som regnes som opplæring etter den nye Opplæringsloven, er opplæring gitt under ledelsen og ansvaret til skolen og på bakgrunn av opplæringsplanen for skolen. Retten er knyttet til behov og kan i prinsippet omfatte enhver lærevanske, atferdsvanske eller sansetap.

Spesialundervisning er som nevnt primært et juridisk begrep, der det i relasjon til en eller flere bestemte elever er besluttet å gi et spesielt opplæringstilbud som kan bestå i :

- Avvik fra læreplanen
- Tildeling av tilleggsressurser
- Tildeling av særskilte tekniske hjelpemidler.

Når det skal vurderes hvilket opplæringstilbud som skal gis til elever med rett til spesialundervisning, er det viktig å foreta en helhetlig vurdering.

Målene for opplæringen: Skal eleven ha opplæring i alle kompetansemålene?

Innholdet i opplæringen: Hva slags innhold skal eleven ha i opplæringen sin?

Rammefaktorer: Er det behov for å tilrettelegge særskilt i forhold til ekstra lærerressurs, assistent, ekstra hjelpemidler eller behov for særskilt kompetanse hos den som har ansvar for spesialundervisningen?

Elevens forutsetninger: Er det behov for tilrettelegging på grunn av funksjonsnedsettelse, dysleksi, sykdom etc?

Arbeidsmåter: Har eleven behov for at arbeidsmetodene tilrettelegges særskilt?

SYSTEMRETTET ARBEID I SKOLEN

Det spesialpedagogiske arbeidet ved skolene i Balsfjord skal være systemrettet. I utarbeidelsen av IOP skal det derfor tas hensyn til de ulike arenaene eleven er en del av.

Et planlagt arbeid for å videreutvikle skolen som formell og uformell organisasjon, og gjøre den bedre i stand til å forebygge, avdekke og avhjelpe vansker knyttet til læring og sosial fungering, slik at elevene i større grad kan oppleve en inkluderende skole.

Barn og unge er en del av forskjellige system og miljø og deltakere på ulike livsarenaer. Kartlegging og avhjelping av vansker, samt forklaringer må sees i lys av det system barnet er en del av, og forbindelseslinjen mellom barnet og systemet.

Man må ha fokus på hvordan eleven påvirker og påvirkes av:

Sosiale systemer som klassen, skolen og hjemmet.

Formelle systemer som lover, regler, økonomi og rutiner.

Teknologiske systemer som organisasjon, utstyr og undervisning.

NB Store endringer i ett av systemene kan få store konsekvenser for de andre.

SPESIALUNDERVISNING

Elever som ikke har, eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning – Opplæringsloven §5-1

SAKSGANGEN KNYTTET TIL SPESIALUNDERVISNING

Proessen fra skolen, foreldrene eller eleven selv stiller spørsmål ved om eleven får tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen og til eventuell spesialundervisning iverksettes er krevende. I det følgende beskrives de ulike skrittene i saksbehandlingen. Kapittelet følger saksbehandlingen kronologisk.

Fase 1: Før henvisning og utredning

Når det foreligger mistanke om at eleven ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen plikter skolen å undersøke forholdet. Undervisningspersonalet har en plikt til å vurdere elevens behov og elever og foresatte har en rett til å be om vurdering. Skolen kan ikke avslå en slik anmodning med henvisning til søknadsfrister. Rektor har ansvaret for at dette skjer. I denne fasen kartlegger skolen elevens læringsresultat, vurderer, justerer og eventuelt prøver ut nye tiltak innenfor de ordinære rammene med sikte på å gi eleven et tilpasset opplæringstilbud.

Hvis skolen etter sin vurdering konkluderer med at eleven ikke har behov for spesialundervisning vil dette være et enkeltvedtak hvis anmodningen om utredning har kommet fra foresatte eller eleven selv. I denne fasen kan PPT, BUP eller andre aktuelle hjelpeinstanser bistå gjennom systemrettet arbeid.

Fase 2: Henvisning til PPT og søknadsfasen

Hvis skolen finner at det er behov for spesialundervisning sender rektor henvisning til PPT og ber om sakkyndig tilrådning. Henvisning sendes til PPT i den kommunen skolen ligger.

Resultatene fra skolens undersøkelser samt beskrivelse av andre tiltak som er gjennomført innenfor tilpasset opplæring danner grunnlag for den pedagogiske rapporten som følger en henvisning til PPT. Før henvisning til PPT sendes, innhentes samtykke fra foresatte.

Hvis foresatte motsetter seg henvisning må dette dokumenteres med møtereferat som foresatte underskriver. Skolen må da vurdere bekymringsmelding til barnevernstjenesten i henhold til Lov om Barnevern § 4-11.

Parallelt med henvisningen sender foresatte søknad om ressurser til spesialundervisning til skolen v/rektor. Søknad om ressurser skal sendes årlig.

Fase 3: Sakkyndig vurdering av elevens behov

I denne fasen utreder PPT og eventuelle andre sakkyndige organ hvorvidt eleven har rett til spesialundervisning, og hva som i tilfelle vil være et forsvarlig opplæringstilbud for eleven.

Sakkyndig vurdering består av:

Sakkyndig utredning og sakkyndig tilrådning.

Den Sakkyndig vurdering skal blant annet ta standpunkt til:

- Elevens utbytte av det ordinære opplæringstilbudet.
- Lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen.
- Realistiske opplæringsmål for eleven.
- Hvilken opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud.

Den sakkyndige utredningen må være så detaljert at den gir grunnlag for å fatte et vedtak om

innholdet i opplæringen, den organisatoriske gjennomføringen, eventuelle støttetiltak, realistiske opplæringsmål for eleven og forholdet til kompetansemålene i K-06

Den sakkyndige utredningen vil også danne grunnlag for utarbeidelsen av elevens Individuelle Opplæringsplan

Den sakkyndige vurderingen kan gjelde for flere år hvis ikke endrede forutsetninger gir behov for ny utredning. I Balsfjord kommune har vi som grunnregel at det foretas ny utredning ved skolestart, i 2., 5. og 8 klasse og ved overgangen til videregående skole for elever som søker opptak på særskilt grunnlag. Den sakkyndige vurderingen er ikke bindende for kommunen, men er en rådgivende uttalelse til den som skal fatte vedtaket.

Fase 4: Vedtaksfasen

Etter at sakkyndig vurdering foreligger, fattet rektor enkeltvedtak etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Enkeltvedtaket kan gi eleven medhold eller avslag på søknaden om spesialundervisning.

Foresatte har rett til å uttale seg før det blir truffet enkeltvedtak. Dersom enkeltvedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen, har vedtaksorganet plikt til å rådføre seg med foreldrene i arbeidet med å utforme tilbudet om spesialpedagogisk hjelp. Hvis det foreligger avvik fra den sakkyndige vurderingen må dette begrunnes særskilt.

Vedtaket skal si noe om:

Innholdet i opplæringen, omfanget av spesialundervisning angitt i årstimer angitt i klokketimer, den organisatoriske gjennomføringen, eventuelle støttetiltak, og forholdet til kompetansemålene i K-06. Eleven skal ikke ha andre avvik fra den ordinære opplæringen enn det som er omtalt i enkeltvedtaket, og IOP-en kan ikke omfatte andre hjelpetiltak enn det som kan utledes av vedtaket. Vedtaket skal også klargjøre om eleven skal ha spesialundervisningen som ene-undervisning eller i annen gruppe enn den ordinære klassen. Andre opplæringsarenaer enn skolen kan kun brukes dersom de er hjemlet i elevens enkeltvedtak.

Vedtaket om spesialundervisning kan påklages. Fylkesmannen er klageinstans, men en klage sendes via skolen for ny behandling før saken oversendes Fylkesmannen til endelig behandling. Dersom foresatte får medhold i klagen oversendes ikke saken til Fylkesmannen.

Vedtaketets varighet må fremgå av enkeltvedtaket. Som hovedregel bør vedtaket gjelde for et opplæringsår om gangen. Det vil være mulig å treffe enkeltvedtak om spesialundervisning som gjelder for mer enn et år dersom elevens behov antas å være rimelig stabile. Det vil da kunne utarbeides nye individuelle opplæringsplaner på grunnlag av enkeltvedtaket.

Fase 5: Planlegging og gjennomføring

Etter at vedtak er fattet skal skolen planlegge og utforme et tilbud til eleven på grunnlag av den sakkyndige vurderingen og enkeltvedtaket. Vedtaket angir en minimumsressurs og timer som faller bort, skal tas igjen.

Skolen skal utforme opplæringstilbudet i en IOP for eleven. IOP-en utarbeides i samarbeid med foresatte og eleven selv.

IOP-en må samordnes med planen for den ordinære opplæringen. Det må gjøres en avveining mellom hensynet til individuell tilpasning og inkludering.

Når en vil gjøre endringer i IOP-en som ikke kan hjemles i enkeltvedtaket, må det fattes nytt enkeltvedtak.

Fase 6: Evaluering

Det er krav om at skolen skal utarbeide en halvårsrapport for alle elever med spesialundervisning og IOP. Rapporten skal gi en skriftlig oversikt over den opplæringen eleven har fått, en vurdering av utviklingen til eleven og om det er behov for å justere mål, innhold eller organisering av spesialundervisningen. Vurderingen må gjøres i forhold til IOP-en og holdes opp mot den sakkyndige vurderingen. Halvårsrapporten sendes PPT, heimen samt vedtaksorganet for elever fra andre kommuner og private skoler.

Funksjonsinnehaver for spesialundervisningen innkaller til ansvarsgruppemøter, der medansvarlige i opplæringen av eleven deltar. (Grunnlovens forskrifter §1-4.3) Det skal føres referat fra disse møtene, som leveres kontormedarbeider.

Kopi av søknader, IOP, halvårsrapporter, referater etc, skal arkiveres i elevens mappe.

TA KONTAKT MED SKOLENS REKTOR, RESSURSTEAM /FUNKSJONSINNEHAVER FOR RÅD OG VEILEDNING.

FORESATTE HAR FØLGENDE RETTIGHETER ETTER OPPLÆRINGSLOVEN KAP. 5 OG ETTER FORVALTNINGSLOVEN:

- Foresatte/eleven kan kreve undersøkelser av om eleven har behov for spesialundervisning og eventuelt hva slag opplæring eleven trenger. jf. § 5-4 første ledd. (Ikke krav til skriftlighet). Skolens undersøkelsesplikt vil da utløses.
- Foresatte kan kreve sakkyndig vurdering, jf §§ 5-4 og 5-3, også etter at skolen har gjennomført sine undersøkelser.
- Før det utarbeides en sakkyndig vurdering må foresatte samtykke til at sakkyndig vurdering utarbeides, jf §5-4 annet ledd.
- Foresatte kan hente inn en alternativ vurdering fra andre sakkyndige som skal vektlegges når kommunen treffes sitt enkeltvedtak.
- Foresatte må samtykke før det treffes enkeltvedtak om spesialundervisning, jf §5-4 annet ledd. Foresatte kan fraskrive seg retten til spesialundervisning.
- Foresatte kan kreve innsyn i sakens dokumenter, jf Forvaltningsloven § 18.
- Foresatte kan klage på enkeltvedtak om spesialundervisning, jf. Opplæringsloven § 15-2.
- Halvårsrapporten skal sendes til foresatte, jf. § 5-5 annet ledd.
- Fra eleven har fylt 15 år er det tilstrekkelig med elevens samtykke i saker om spesialundervisning. Foresattes samtykke er da ikke nødvendig. Untak er f.eks med elever som er psykisk utviklingshemmet. Det bør legges til rette for at eleven fra fylte 7 år har en mulighet til å uttale seg i saken. Fra fylte 12 år skal elevens mening tillegges stor vekt. (Barneloven §31)

- Foresatte skal kjenne til IOP-en og kan påpeke manglende samsvar mellom IOP, enkeltvedtaket og den sakkyndige tilrådingen.
- Det understrekes at eleven har rett til spesialundervisning, men ikke plikt til å motta den.

RESSURSTEAM OG/ELLER FUNKSJON FOR SPESIALUNDERVISNING

Ved hver skole i Balsfjord Kommune som har et ungdomstrinn, bør det være et ressursteam. Rektor ved skolen deltar i teamet. Teamet skal ha minimum to møter i semesteret. Dersom det ikke er Ressursteam ved skolen, skal det opprettes en funksjon for spesialundervisning.

Ressursteamets/funksjonsinnehavers oppgaver kan blant annet være;

- Kartlegging
- Tilrettelegge for møte med kontaktlærere og faglærere
- Veilede lærere.
- Observasjon
- Veilede ved søknad om T-timer, teknisk hjelpemidler etc
- Anbefale hjelpetiltak, materiell og metoder etc
- Ansvar for organisering og samarbeid med eksterne hjelpeinstanser.
- Klassemiljøarbeid i samarbeid med kontaktlærer.
- Innkjøp/opplæring i bruk av spesialpedagogisk undervisningsmateriell
- Innkalle til ansvarsgruppemøte. Se til at det føres referat.
- Veilede ved utarbeiding av Individuell Opplæringsplan (IOP) og halvårsrapport.

ANSVARSGRUPPEMØTER

For de elevene som har fått tildelt ekstra timeressurser OG hvor flere instanser samarbeider om tiltakene, skal det organiseres ansvarsgruppemøter. Ansvarsgruppene skal ha møter etter behov for å vurdere elevens ulike hjelpetiltak og foreta eventuelle endringer. Hovedsakelig bør det avholdes to ansvarsgruppemøter pr. skoleår; ett i hvert semester. Ressursteamleder/funksjonsinnehaver innkaller til møtene.

Både kontaktlærer og faglærer bør være til stede. Ønskelig at Ressursteamet/ funksjonsinnehaver er representert på ansvarsgruppemøtene. Rektor avgjør hvem som skal delta på møtene.

EKSTERNE HJELPEINSTANSER for skolene i Balsfjord kommune

PEDAGOGISK- PSYKOLOGISK- TJENESTE (PPT)

Kontoret er bemannet med spesialpedagoger og psykologer. Gir råd og veiledning om spesialpedagogisk undervisning samt sosialpedagogisk arbeid i klasse eller i forhold til enkeltelever.

Har ansvar for å utrede enkeltelever dersom dette ikke kan gjøres på skolen.

Til alle søknader om T-timer for enkeltelever skal PPT gi sakkyndig uttalelse.

Foresatte kan etter eget ønske ta direkte kontakt med PPT for å få satt i gang utredning/ be om å bli henvist til 2.linjetjenesten.

BARNEVERNET

Barneverntjenesten er en kommunal tjeneste som er regulert i lov om barneverntjenester av 1992.

Loven pålegger kommunen å følge nøye med i de forholdene barn og ungdom lever under.

Barneverntjenesten har et spesielt ansvar for å avdekke og sette inn tiltak mot omsorgssvikt og atferdsproblemer.

HELSESØSTER

Bistår skolen med kompetanse innen helsearbeid og med samarbeid skole-hjem.

PSYKIATRI OG REHABILITERING

Kan bistå i forhold til forebygging og samtaler ved behov.

BOENHET FOR FUNKSJONSHEMMEDE

Samarbeid rundt barn i avlastningsbolig.

BARNE OG UNDOMSPSYKIATRISK POLIKLINIKK (BUP)

Behandler instans for barn og ungdom med psykiske og/eller sosiale/emosjonelle vansker. Kan bare henvises til denne type behandling av lege eller PPT. Foresatte kan ut fra egne ønsker ta kontakt med henvisende instanser for å be om behandling for sine barn.

SMI-Skolen er en skoleavdeling under BUP ved UNN

HABILITERINGSENHETEN UNIVERSITETSSYKEHUSET

Er en tverrfaglig utredningsenhet ved Universitetssykehuset Nord-Norge. Utreder barn med sammensatte vansker av alle slag. Henvises av lege eller PPT. Foresatte er de formelle søkerne for sine barn. Som oftest skjer det i nært samarbeid med skolen og PPT.

INDIVIDUELLE OPPLÆRINGSPLANER - IOP

Opplæringsloven stadfester at ”For elever som får spesialundervisning, skal det utarbeides individuell opplæringsplan”. Planen skal vise realistiske mål for opplæringen, innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal drives (§5-5. 1.ledd)

Den individuelle opplæringsplanen må ta utgangspunkt i den generelle delen av læreplanen K-06 og læreplanene i fagene så langt de passer, og også ta utgangspunkt i læreanskene og læreutsiktene til den enkelte eleven slik det går fram av den sakkyndige vurderinga.

En grunnleggende forutsetning for en IOP er at den både utarbeides og realiseres innenfor rammene av en inkluderende skole. Med en inkluderende skole, menes en skole som aktivt sørger for at alle elever får delta aktivt i det sosiale, faglige og kulturelle fellesskapet ved skolen. I en inkluderende skole skal alle elever, uavhengig av den enkeltes evner og forutsetning, oppleve tilhørighet og trygghet og bli positivt verdsatt av medelever og lærere.

Skal planen fungere som et pedagogisk verktøy i skolehverdagen, må den synliggjøre *konkrete* tiltak, arbeidsmetoder og organiseringsmåter, i samsvar med den sakkyndige vurderingen. Dette er sentralt i forhold til evaluering og justering av planen som skal gjennomføres hvert halvår. (Halvårsrapport)

I forarbeidet til loven pekes det på at IOP må samordnes med klassens plan.

Selv om det er kontaktlærer med faglærer som er hovedansvarlig for utformingen av IOP, er det viktig at skolens ledelse legger til rette for at planleggingen foretas i samarbeid med andre lærere, eventuelt med skolens Ressursteam/funksjonsinnehaver, elev og foresatte.

Skolen skal involvere elevene i arbeidet med IOP. Det kan være spørsmål som er knyttet til innhold, arbeidsmåter og organisering. Fokus på elevens sterke sider. Gjennom arbeid med IOP har skolen mulighet til å utvikle elevenes evne til å uttrykke hva de ønsker å gjøre, og å ta ansvar for egen læring.

FRITAK FRÅ VURDERING

§ 3-20. Fritak frå vurdering med karakter for elevar med individuell opplæringsplan

Når ein elev i grunnskolen får opplæring etter individuell opplæringsplan, avgjer foreldra om eleven skal ha vurdering med eller utan karakter. I fag der det både gis skriftlege og munnlege karakter, kan foreldra også velje om eleven skal ha berre skriftleg eller munnleg karakter i faget. Dei som vel karakter i norsk skriftleg, kan velje karakter i den eine eller begge målformene. Valretten gjeld berre i fag som er omfatta av enkeltvedtaket om spesialundervisning. der eleven får opplæring etter slik plan.

Skoleeigaren skal sørge for at eleven og foreldra i grunnskolen får nødvendig rettleiing om kva val av vurdering utan og med karakter inneber for eleven.

Elevar i vidaregåande opplæring kan ikkje få fritak frå vurdering med karakter sjølv om dei

§ 3-22. Fritak frå vurdering med karakter i skriftleg sidemål

Elevar som har hatt rett til særskild språkopplæring på 8., 9. eller 10. årstrinn i grunnskolen eller på Vg1, Vg2 eller Vg3 i vidaregåande opplæring, kan få fritak frå vurdering med karakter i skriftleg sidemål.

Når ein elev i grunnskolen og vidaregåande opplæring får opplæring etter individuell opplæringsplan, avgjer foreldra eller eleven om eleven skal ha vurdering med karakter i skriftleg sidemål. Valretten gjeld berre dersom enkeltvedtaket om spesialundervisning omfattar skriftleg sidemål.

Elevar i heile grunnopplæringa og privatistar i vidaregåande opplæring har også rett til fritak frå vurdering med karakter i skriftleg sidemål dersom dei:

- a) på grunn av sjukdom, skade eller dysfunksjon som er diagnostisert av ein sakkunnig, har problem med å greie begge målforma
- b) ikkje har gjennomgått ungdomstrinnet i norsk grunnskole
- c) fylte vilkåra for fritak frå opplæring eller vurdering i skriftleg sidemål i grunnskolen, men på grunn av dokumentert saksbehandlingsfeil likevel ikkje fekk fritak.

Skoleeigaren skal stryke standpunktkarakter eller eksamenskarakter i skriftleg sidemål dersom en elev eller privatist som har fått innvilga fritak frå vurdering med karakter etter denne føresegna, likevel har fått vurdering i skriftleg sidemål.

§ 3-23. Fritak frå vurdering med karakter i den praktiske delen av faget kroppsøving i vidaregåande opplæring

Elevar i vidaregåande opplæring som ikkje kan følge den ordinære opplæringa i den praktiske delen av kompetansemåla i kroppsøvingfaget, skal få tilrettelagd opplæring så langt dette er mogleg for eleven. Elevar skal få fritak frå vurdering med karakter i den praktiske delen av faget når den tilrettelagde opplæringa eleven får ikkje kan vurderast med karakter. Det blir ikkje gitt fritak frå vurdering med karakter i den teoretiske delen av faget.

§ 3-24. Fritak frå eksamen

Elevar som er fritekne for vurdering med karakter i fag som blir avslutta med eksamen, skal ikkje delta i eksamen i faget.

I grunnskolen kan rektor sjølv etter søknad frå foreldra frita elevar frå eksamen, når det ligg føre

tungtvegande grunn.

INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN for skoleåret 2010/2011

Navn		Omfang, spesialundervisning	
Født		Omfang, assistenttimer	
Skole		Fag	
Gruppe		Organisering	

Beskrivelse av elevens forutsetninger

Sterke sider	
Interesser/hobbyer	
Vansker/særlige behov	

INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN skoleåret 2010/2011

NB! Skriv ikke navn i denne delen, slik at den kan brukes som arbeidsdokument i undervisningen.

FAG/OMRÅDE

NORSK

HOVEDMÅL (1 – 3 ÅR)

Han skal bli en bedre leser. Han skal kunne tilegne seg tilpasset fagstoff og uttrykke seg skriftlig i enkle setninger.

VURDERING

DELMÅL	TILTAK (innhold, metode, organisering)	ANSVAR
Han skal kunne lese tekster med hovedvekt på lydrette to og tre-stavellesord	<ul style="list-style-type: none"> - Tekster med lydrette to- og tre-stavellesord. (Pensum: Vi leser 2. trinn, Odd Haugstad) - helhetslesing	T- time lærer og kontaktlærer
Skrive og lese høyfrekvente ord riktig fra Klinkenbergs frekvensliste fra 51 -100	<ul style="list-style-type: none"> - Memory - Parlesing - Diktat	”
Han skal kunne gjenfortelle muntlig og skriftlig fra lesetekster	<ul style="list-style-type: none"> - Hefte: helhetslesing	”
Skrive setninger med fire ord til bilder med sammenheng	<ul style="list-style-type: none"> - Bruk av, programvare: CD-ord 6: Tegneserien	”
Han skal lære seg bokstavene: a, d, e, g, h, i, n, o, r, s, t, u etter touch-metoden	<ul style="list-style-type: none"> - Programvare: Mikroverksted: Ti fingre. (Kurs 1-5)	
Han skal kunne lagre/lukke og finne et word-dokument på egen minnepenn	<ul style="list-style-type: none"> - Øve på skole og hjemme	” Hjemmet

HALVÅRSRAPPORT
Delvis. Eleven trenger fortsatt å lese tekstene flere ganger før det blir god flyt. Bør fortsette med to og tre – stavellesord.
Delvis, han har 0-10 feil på diktat. Feilene er på ikke-lydrette ord og doble konsonanter.
Delvis. Eleven klarer noen enkle hovedtrekk muntlig.
Har ikke jobbet med dette.
Måloppnåelse
Måloppnåelse

INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN skoleåret 2010/2011

NB! Skriv ikke navn i denne delen, slik at den kan brukes som arbeidsdokument i undervisningen.

FAG/OMRÅDE MATEMATIKK

HOVEDMÅL (1 – 3 ÅR)

Han skal kunne utføre enkle oppgaver i alle de fire regningsarter.

VURDERING

DELMÅL	TILTAK (innhold, metode, organisering)	ANSVAR
Telle med 2 om gangen fra 50 til 100.	<ul style="list-style-type: none"> - arbeide med tallinje - arbeidsoppgaver - pedagogisk programvare	T-time-lærer/kontaktlærer
Telle med 3 og 3 opp til 30	-	
Kunne gjøre oppgaver med ener-, tier-, hundrer- og tusen-plassering (+/-)	<ul style="list-style-type: none"> - bruk av konkreter - regnestykker	”
Han skal gjøre subtraksjonsoppgaver med to låninger.	<ul style="list-style-type: none"> - Bruk av konkreter - Lære oppstilling av regnestykker - Pedagogisk programvare	”
Klokka: Han skal lære fem- og ti over/fem- og ti på.	<ul style="list-style-type: none"> - Bruk av klokke - Pedagogisk programvare	”
Han skal automatisere 2-, 5- og 10-ganger`n og kunne bruke kalkulator til utregning.	<ul style="list-style-type: none"> - Bruk av konkreter - Telle med 2, 5 og 10 om gangen. - Øveoppgaver, drilling	”
Han skal kunne gjøre enkle overslag knyttet til kjøp og salg (eks opp til hundre)	<ul style="list-style-type: none"> - leke med butikk - bruk av konkreter - arbeidsoppgaver	

HALVÅRSRAPPORT

Måloppnåelse.

Måloppnåelse

Måloppnåelse

Måloppnåelse

Delvis. Flinkest med fem og ti over hel. Blander den korte og den lange viseren.

Delvis, 10 gangen er automatisert. På 2- og 5-gangen må han av og til bruke fingrene.

Delvis, eleven klarer enkle kjøp, men ikke salg.

INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN skoleåret 2010/2011

NB! Skriv ikke navn i denne delen, slik at den kan brukes som arbeidsdokument i undervisningen.

FAG/OMRÅDE

ENGELSK

HOVEDMÅL (1 – 3 ÅR)

Utvikle ordforråd/ begreper muntlig og kunne bruke og forstå enkle ord og setninger.

VURDERING

DELMÅL	TILTAK (innhold, metode, organisering)	ANSVAR
Han skal kunne tallene fra 1-20	-samtale -lese/lytte -bilder -nettbasert program (lokus 123, stairs, CD ord 6) Pensum: Stairs 3	T-timelærer Kontaktlærer
Han skal kunne årstidene		
Han skal kunne månedene		
Han skal kunne navn på ulike familiemedlemmer (mor, far, bror, søster, besteforeldre)		
Han skal kunne navn på 15 nye klesplagg; Stairs 3 s. 20		
Han skal kunne presentere seg selv på engelsk og spørre tilbake: navn, alder, bosted, hobby, ukedag, måned	- samtale - repetisjoner	”

HALVÅRSRAPPORT

Delvis, kan til en viss grad lydere orda mangler uttalelse.

Delvis, kan sommer og vinter.

Måloppnåelse

Delvis, kan ikke besteforeldre. Kan det fra engelsk til norsk.

Delvis, han klarer å kjenne igjen 10 fra engelsk til norsk.

Ikke måloppnåelse. Har ikke jobba nok med dette.

INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN skoleåret 2010/2011

NB! Skriv ikke navn i denne delen, slik at den kan brukes som arbeidsdokument i undervisningen

FAG/OMRÅDE

NATURFAG

HOVEDMÅL (1 – 3 ÅR)

Lære om kropp og helse og naturens mangfold.

VURDERING

DELMÅL	TILTAK (innhold, metode, organisering)	ANSVAR
Han skal vite hva sola, jorda og månen er og vite om solas funksjon og forholdet mellom jorda, sola og månen er.	<ul style="list-style-type: none"> - Samtale - Lese, lytte - Bilder/oppslagsverk - Film - Lærebok: Cumulus 2 m/arb.bok <p>Organisering: Liten gruppe med assistent. Veiledning/oppfølging av kontakklærer/t-timelærer.</p>	Kontakklærer / T-timelærer
Han skal vite noe om forholdet mellom dag og natt/lys og mørke på jorda, eksempel Nord-Norge og midnattsol.		
Lære om dyrene: hare, bjørn, elg, rådyr, grevling, frosk og firfisle og hvor de oppholder seg om vinteren		
Lære om fuglens kroppsdeler og bli kjent med følgende fugler: kjøttmeis, blåmeis, dompap, rypa		

HALVÅRSRAPPORT

Delvis, vanskelig tema. Vanskelig å få forståelse for temaet.

Delvis, forstår forholdet mellom dag og natt, men ikke fenomenene i Nord – Norge.

Måloppnåelse.

Måloppnåelse.

INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN skoleåret 2010/2011

NB! Skriv ikke navn i denne delen, slik at den kan brukes som arbeidsdokument i undervisningen.

FAG/OMRÅDE

SAMFUNNSFAG

HOVEDMÅL (1 – 3 ÅR)

Få kunnskap om gamle dager.
Styrke forståelsen av kart/geografi.
Lære om etiske retningslinjer.

VURDERING

DELMÅL	TILTAK (innhold, metode, organisering)	ANSVAR	HALVÅRSRAPPORT
Lære om demokrati: å stemme og valg i klasse, familie, borettslag, idrettslag, kommune.	- Muntlig formidling - Samtale	Kontaktlærer/ t-timelærer	Viser liten interesse for temaet.
Kjenne til folkeeventyrene: Rødhette og ulven, Askeladden som kappåt med trollet,	- Lese/lytte - Bilder		Ikke jobba med ennå.
Kunne noe om overtro: nisser, huldra og spøkelser.	- Globus/kart -Lærebok: Cumulus 2 m/Arbeidsbok		Ikke jobba med ennå.
Vite at sagn inneholder en viss sannhet og kjenne til sagn om Olav den hellige	Organisering: Liten gruppe med assistent.		Ikke jobba med ennå.
Vite at myter er fortellinger knyttet til gamle Guder. Kjenne til Odin og Tor.	Veiledning/oppfølging av kontaktlærer/t-timelærer.		Ikke jobba med ennå.
Lære om forskjellige redskap i "gamle dager" og dets funksjon.			Måloppnåelse.
Lære om kart over skolegården, rommet hans. Finne kjente steder på kart/globus: Norge, Sverige, Danmark og fem verdensdeler: Europa, Amerika, Afrika, Australia, Asia			

INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN skoleåret 2010/2011

NB! Skriv ikke navn i denne delen, slik at den kan brukes som arbeidsdokument i undervisningen.

FAG/OMRÅDE

RLE

HOVEDMÅL (1 – 3 ÅR)

Kjenne til sentrale trekk ved ulike religioner og livssyn (kristendom, islam, humanisme), samt lære om filosofi og etikk.

VURDERING

DELMÅL	TILTAK (innhold, metode, organisering)	ANSVAR
Han skal kunne gjengi hovedtrekk fra Det Gamle testamente: 1) Skapelsen, 2) Adam og Eva, 3) Kain og Abel 4) Tårnet i Babel og 5) Abraham 6) Noah	<ul style="list-style-type: none"> - Muntlig samtale - Lese - Lytte - Lærebok: Vi i verden 2 m/arb.bok Organisering: Liten gruppe med assistent. Veiledning/oppfølging av kontakklærer/ t-timelærer.	Kontakklærer T-timelærer
Han skal kunne gjengi noe fra Jesu liv: liknelser, disiplene, Jesus og hans uvenner		
Han skal kunne fortelle hvorfor de kristne feirer påske og jul		
Lære om islam: Han skal kunne kjenne til noe om åpenbaringen av Koranen, bønn, faste og fest.		
Lære om filosofi og etikk: Han skal vite hva respekt og toleranse er.		

HALVÅRSRAPPORT

Ikke måloppnåelse. Kan ikke gjengi hovedtrekkene, viser liten interesse for temaet.

Ikke måloppnåelse. Kjenner til Jesus, men kjenner ikke til menneskene og handlingene rundt.

Delvis, han har god kjennskap til påsken, dagene og hva som skjedde.

Ikke jobba med ennå.

Delvis. Husker noe av betydningen til ordene.

INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN skoleåret 2010/2011

NB! Skriv ikke navn i denne delen, slik at den kan brukes som arbeidsdokument i undervisningen.

FAG/OMRÅDE

SOSIAL FERDIGHET

HOVEDMÅL (1 – 3 ÅR)

Han skal styrke selvfølelsen og ha positive opplevelser sammen med andre.

VURDERING

DELMÅL	TILTAK (innhold, metode, organisering)	ANSVAR
Han skal lære å ta ansvar og ha fokus på seg selv.	- Lede røris sammen med lærer	Kl .lærer/ T-time- lærer/ hjemmet
	- Fortelle om hendelser/erfaringer/faglig kunnskap i gruppe	
Han skal kunne følge spilleregler i ulike spill (jugern, vri åtter, president, pinnspill, bingo, kortskalle, kinasjakk).	- Spille spill i gruppe	”

HALVÅRSRAPPORT

Har ledet røris og fortalt om opplevelser han har hatt i forbindelse med utflukter med assistent. Dette vil vi jobbe videre med. Trygg på gruppe (2 – 3 elever) med assistent og med t-timelærer.

Måloppnåelse

Områder som er valgt bort fra trinnets plan:

--	--

ANDRE TILTAK (<i>beskriv omfang og organisering</i>)	SAMARBEID (<i>angi form og omfang</i>)

UNDERSKRIFT

Dato og sted:.....		
.....	.....	.....
rektor	spesialpedagog	kontaktlærer
.....	.....	
Elev (over 12 år)	Foresatte	

Planen består av X sider.

Planen skal oppbevares i elevens mappe. Vurderingen skal skje i en halvårsrapport til hjemmet og PPT.

Kopi: foreldrene
PP-tjenesten

Balsfjord kommune – *for framtida*

Halvårsrapport

Elev:

Født:

Årstrinn:

Skole:

VEILEDNING TIL UTARBEIDELSE AV INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN

En individuell opplæringsplan (IOP) skal angi mål og innhold i opplæringen og angi den kompetansen skolen tar sikte på at eleven skal opparbeide på aktuelle områder. IOPen skal angi det lærestoffet eleven skal arbeide med, aktivitetsområder og arbeidsmåter. IOPen gjelder for de fag og områder der eleven er tilrådd spesialundervisning.

Etter at skolen har mottatt sakkyndig vurdering, fatter rektor vedtak etter Opplæringsloven § 5-1. Deretter utformes IOP, som må bygge på sakkyndig vurdering og være i samsvar med vedtak om spesialundervisning.

Kontaktlærer har ansvar for at IOP blir skrevet. T-timelærer skriver IOP i samarbeid med kontaktlærer og evt. Spesialpedagog/ressursteam.

Opplæringsloven stiller ikke krav om at elev/foresatte skal godkjenne I=P, men loven legger vekt på elevens/foresattes medvirkning i utformingen av den. Skolen må derfor iverksette spesialundervisning selv om det ikke er kommet til enighet med eleven/foresatte om innholdet i IOP:

Forside

Hver nøye med å fylle ut riktige personalia etc. i første del av planen. Husk å skrive riktig skoleår på IOP.

I kolonne 2 angis det totale omfanget av spesialundervisning for eleven i årstimer av 60 min for lærertimer og antall assistenttimer. Det beskrives hvilke fag/områder planen omfatter og hvilken type organisering som planlegges. (F.eks liten gruppe, to-lærersystem etc.

Under beskrivelsen av elevens forutsetning gjør en rede for hva eleven kan, interesserer seg for, gjør i fri-tiden osv i første og andre rad. I siste rad beskrives problemene har i opplæringsssituasjoner. Prøv å definer de ulike problemene og se om det er sammenhenger mellom faglige og sosiale problemer.

Fagsider

På de neste sidene skal de ulike områdene/fagene der eleven har vedtak om spesialundervisning beskrives. En bruker et ark for hvert fag/område. Ikke skriv navn i denne delen, slik at det kan brukes som arbeidsdokument i undervisningen.

Hovedmål: (1-3 år) skal gi retning på et fremtidsperspektiv og de langsiktige målene en har med elevens opplæring.

Under delmål setter man konkrete mål innenfor det enkelte området av faget eleven har spesialundervisning.

I kolonne 2 skal man beskrive selve innholdet i opplæringen slik man har planlagt at innholdet skal fremme målene i planen.

I kolonne 3 står det hvem som ansvar for å planlegge og gjennomføre tiltaket.

Kolonne 4 er halvårsrapporten og brukes for å vurdere resultatet av opplæringen i forhold til det enkelte delmål. Dette danner grunnlag for å justere IOP.

Siste side

Øverst skal det beskrives hvis kompetansemål fra trinnets plan som er valgt bort.

Andre Tiltak:

Alle elever har rett til tilpasset opplæring. Som en del av den helhetlige tenkingen rundt elever med behov og rett til spesialundervisning må skolen også drive tilpasset opplæring innen de øvrige fagene der eleven ikke har vedtak om spesialundervisning. Undre andre tiltak skal skolen beskrive hvilke øvrige tilpasninger eleven har behov for i de fagene han ikke har spesialundervisning. F.eks vil en elev med spesialundervisning i norsk, på bakgrunn av spesifikke lese- og skrivevansker, også trenge tilpasning i andre fag slik at lesevanskene ikke hindre måloppnåelse i f.eks samfunnsfag.

Etter underskriftene skrives ned hvor mange sider planen består i.

Planen oppbevares i elevens mappe (elektronisk)

Kopi av planen og halvårsrapporten sendes foresatte og PPT

ENKELTVEDTAK

Besvar og avskriv på søknaden – automatiserer (Navn og adresse på foresatte og Off.loven)

VEDTAK OM SPESIALUNDERVISNING FOR SKOLEÅRET 20../20..

Navn og fødselsnummer på eleven

Sakspapirer:

Søknad

Sakkyndig vurdering

Halvårsrapport

Evt. Annet

Saksopplysninger:

Rektor på X skole behandler **dato** søknad om spesialundervisning for skoleåret **20../20..** Søknaden er behandlet i henhold til reglene i Opplæringsloven Kap.5, Utdanningsdirektoratets veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning og Spesialpedagogisk og sosialpedagogisk handlingsplan for Balsfjord kommune.

Vurdering

Etter vurdering av grunnlaget for søknaden har en konkludert med at **Navn (Ikke)** har rett til spesialundervisning for å få ivaretatt sine behov innenfor (**fagområder**)

Avvik fra sakkyndig tilrådning (omfang – innhold – organisering) Må si noe om hva som er et forsvarlig opplæringstilbud.

Ved avslag må en si noe om hvorfor en mener at eleven kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen

Vedtak:

1. **Navn, født**, elev ved X skole innvilges rett til spesialundervisning i henhold til opplæringslovens § 5.1 for skoleåret **20../20..**
2. **Navn** får spesialundervisning i et omfang på x lærerårstimer 'a 60 minutter (gjennomsnittlig x timer/uken). I tillegg tildeles x assistentårstimer (gjennomsnittlig x timer i uken) Elevens klasse/basisgruppe styrkes i denne forbindelse med x lærerårstimer og x assistenttimer. **Det øvrige ressursbehov dekkes gjennom samordning i liten gruppe med andre elever med tilsvarende behov eller med økt lærertetthet i basisgruppen.**
3. Eleven skal ha spesialundervisning i følgende fag: **XXXX Hvis norsk og engelsk på ungdomstrinnet si noe om faglig fordypning og sidemål**
4. **Forholdet til K-06. Andre spesifikke innholdsmomenter (f.eks ILK) Hvis sakkyndig tilrådning er klar nok kan det henvises til den. Særsilt behov for kompetanse eller utstyr**
5. Spesialundervisningen organiseres i basisgruppe, annen gruppe, enetimer. **Si noe om omfang av de ulike org.former – spes.enetimer. Hvis sakkyndig tilrådning er klar nok henvis til den. Si noe om bruk av lærertimer/assistenttimer. Evt.bruk av alternative opplæringarenaer.**
6. Dette vedtaket kan påklages. Klagefristen er tre – 3 – uker fra vedtaket er mottatt. Fylkesmannen i Troms ved Oppvekst og Utdanningsavdelingen er klageinstans, men eventuell klage sendes X skole. Hvis skolen opprettholder sitt vedtak, oversender skolen saken til Fylkesmannen i Troms.
- 7.

Kopi: PPT og kontaktlærer